

Museernes arbejdsplaner

Følgende filer er vedhæftet indsendelsen:

Referencenummer: 182590
Formularens ID: 494
Sendt til: info@jewmus.dk
Sendt: 11-10-2011 16:16

MUSEERNES 4-ÅRIGE ARBEJDSPLANER

Kulturarvsstyrelsen
Museer
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V
Telefon: 33 74 51 00
E-mail: postmus@kulturarv.dk

Vejledning

Du kan få vejledende tekster til flere af felterne ved at køre musen hen over spørgsmålstegnene. Her vil være uddybende forklaringer til spørgsmålene.

Vejledning til udfyldelse af skemaet fås desuden ved at klikke på spørgsmålstegnet øverst i højre hjørne.

Når blanketten er udfyldt og afsendt på sidste side, modtager du en kvittering samt en e-mail vedhæftet en kopi af blanketten.

Gem kladde Hvis du vil gemme en kladde af din blanket, skal du klikke på i menubaren øverst til højre. Man kan få hjælp ved at klikke på spørgsmålstegnet i øverste højre hjørne i samme menulinje som disketteikonet.

Indtast museumsnummer og akronym

Museumsnummer

10114

Museumsakronym

CVR-nummer

Udfyld oplysninger om museet/institutionen og evt. afdeling samt navn på kontaktperson

Museum-/institutionsnavn iflg. vedtægterne

e-mail

info@jewmus.dk

Institutionens journalnr.

2008.-7.34.02-0001

Dansk adresse

Udenlandsk adresse

Museets adresse 1:

Købmagergade 5, 3. sal

Postnummer

1150

By

København K

MUSEETS FORMÅL

Hvad er museets mission (opgave og ansvarsområde) og vision? (Max 1 A4-side)

Museets ansvarsområde er dansk jødisk kulturhistorie i Danmark fortrinsvis i tiden efter år 1600 og frem til nutiden.

Museet skal gennem indsamling, registrering, forskning, bevaring og formidling inden for sit ansvarsområde virke for sikringen af Danmarks jødiske kulturarv. Museet belyser diversitet inden for denne kulturarv, herunder identitetsspørgsmål, integration og forholdet mellem den danske jødiske minoritet og det omgivende danske samfund. Museet belyser forandring såvel som tilstande inden for denne

kulturarv, som dette måtte komme til udtryk i alle dets aspekter.

Museets fokus på diversitet betyder, at den jødiske gruppe rummer langt flere personer end dem, der er medlemmer af jødiske menigheder. Det inkluderende perspektiv åbner for en differentieret forståelse af de historiske processer, som har formet det jødiske miljø i Danmark, herunder integrations- og assimilationsprocesser.

Dansk jødisk kulturhistorie giver et unikt indblik i en minoritets udvikling samt de skiftende vilkår for integration og interaktion mellem minoritet og majoritet. Det er 400 års erfaring med integrationsmæssige udfordringer, der i høj grad afventer at blive udforsket og nyttiggjort. Dansk jødisk kulturhistorie åbner desuden et komparativt europæisk perspektiv, der gør det muligt at belyse både specifikke og generelle vilkår for sameksistensen mellem minoriteten og det omgivende samfund.

Det er museets vision at være det førende og uafhængige videnscenter om dansk jødisk kulturhistorie både på nationalt og internationalt plan. Museets rolle er oplysende og uddannende, og museet udvikler og formidler ny viden om en lang række aspekter inden for ansvarsområdet, som aldrig tidligere har været genstand for systematisk og omfattende forskning, vidensindsamling eller formidling i Danmark. Museet arbejder desuden systematisk med at nedbryde fordomme og stereotyper om jøder.

Hvordan vil museet arbejde med sin vision indenfor den 4-årige planperiode? (Max ½ A4-side)

Museet styrker sin rolle både nationalt og internationalt i planperioden. Det sker ved en udvikling af museets nye website, der formidler viden om jøder i hele Danmark, og som vil øge muligheden både for generelt interesserede samt for skoleklasser og uddannelsessøgende at gå på opdagelse i den lokale dansk jødiske historie og forstå den i en national og international kontekst. Endvidere styrker museet sin skoletjeneste med videreudvikling af museets tilbud overfor skoler og uddannelsesinstitutioner. Den engelske version af museets website vil ligeledes kunne imødekomme de mange udenlandske brugere, der i særdeleshed er interesserede i Anden Verdenskrigs epoke og i redningen af de danske jøder.

Museet arbejder i planperioden fortsat med at styrke sig som videns center med nyudvikling og formidling af ny viden. Vidensudviklingen baserer sig på en tæt sammenhæng mellem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling. Museet ønsker derfor at fokusere indsatsen på færre og større flerårige satsningsområder, som går i dybden med et særligt udvalgt tema og sikrer langtidsholdbare resultater inden for alle museets arbejdsområder.

Museets nuværende satsningsområde er dokumentations- og forskningsprojektet om danske jøders krigsoplevelser, som blev iværksat i 2007 og løber frem til 2013. I perioden frem til oktober 2013 vil

museet især fokusere på at formidle de mange nye resultater, som dette projekt har kastet af sig i form af forskellige uddannelsesmaterialer til museets kommende website, en guide til alle de indsamlede materialer, udgivelsen af en engelsk version af museets publikation Ikke noget at tale om. Danske jøders krigsoplevelser 1943-1945 samt en særudstilling om emnet, som forventes at åbne i oktober 2013.

I 2014 planlægger museet at igangsætte et nyt flerårigt satsningsområde med fokus på afbildninger af jøder. Projektet vil særligt fokusere på, hvordan forskellige jødiske integrationsstrategier og forskellige opfattelser af jøder i det omkringliggende samfund er kommet til udtryk rent billedligt. Projektet indebærer selvstændig indsamling og forskning samt en større indsats for at kortlægge relevante samlingsmaterialer og forskning på området i Danmark såvel som i udlandet.

Endelig vil museet i planperioden arbejde videre med Galejhus-2 projektet om yderligere udstillingsplads i naboarealet til museets udstilling samt generelt arbejde for at skaffe yderligere plads til museets baglandsaktiviteter og administration.

INDSAMLING

Afsnittet om indsamling skal indeholde status og en 4-årig strategi.

Status og aktuelle udfordringer:

Hvad er museets samlingsmæssige fokus (eksempelvis tidsperiode og geografisk område)?
Angiv om der er dele af samlingen, der falder udenfor dette fokus (max 2 A4-sider)

Museets indsamlingsmæssige fokus ligger i forlængelse af museets ansvarsområde og er i høj grad orienteret mod at belyse diversitet inden for den jødiske kulturarv i Danmark, herunder identitetsspørgsmål, integration og forholdet mellem den dansk jødiske minoritet og det omgivende danske samfund. Museets samling rummer både kulturhistoriske objekter og kunstværker, som vidner herom.

Museet har valgt at lade indsamlingen relatere sig til et antal undersøgelsessager, der hver især afspejler et emne, som museet aktivt efterspørger materialer til belysning af.

I perioden fra 2007 og til 2011 har fokus i altovervejende grad været lagt på den aktive indsamling i undersøgelsessagen I Hitlertidens skygge, som handler om danske jøders oplevelser under Anden Verdenskrig og erindringen herom i efterkrigstiden. Sideløbende hermed har museet indsamlet en række objekter i de øvrige undersøgelsessager. Fra 2014 vil fokus i overensstemmelse med det nye satsningsområde overvejende blive lagt på aktiv indsamling i undersøgelsessagen Jødisk repræsentation, som handler om, hvordan danske jøder har valgt at lade sig afbilde, og hvordan omverdenen gennem tiden har valgt at afbilde dem.

Museets samling er landsdækkende. Jøder har gennem tiden været bosat overalt i landet og ikke kun i de byer, som har haft egentlige jødiske menigheder med

tilhørende synagoger og begravelsespladser. Det sidste gælder København, Slagelse, Nakskov, Assens, Odense, Faaborg, Randers, Århus, Aalborg, Horsens og Fredericia.

Samlingen rummer endvidere objekter, som er bragt til Danmark fra udlandet. Jøder er kommet til Danmark på forskellige tidspunkter, fra mange forskellige lande og under vidt forskellige omstændigheder. Tilsvarende har der i forskellige perioder været jødisk udvandring fra Danmark. For at kunne belyse den jødiske migration til og fra Danmark indsamler museet også kunstværker, genstande og andre kulturlevn, som danske jøder har bragt med sig til og fra Danmark, og som har været med til at sætte præg på jødisk liv her i landet og et dansk præg i udlandet.

Museets samling rummer ikke objekter, der ligger uden for museets samlingsmæssige fokus.

Angiv hvilke faglige hensyn og nødvendige prioriteringer der ligger til grund for indsamlingen af værker og genstande (max ½ A4-side)

Faglige principper indebærer, at museet ikke skal tage stilling til, hvad der er rigtigt jødisk, men i stedet dokumenterer de mange forskellige opfattelser af, hvad det vil sige at være jødisk. Museet lader det være op til den enkelte selv at afgøre sit tilhørsforhold og overlader det til de jødiske menigheder at afgøre, hvad de definerer som jødisk. Museets samling skal belyse dansk jødisk kulturhistorie gennem undersøgelsessager med fokus på diversitet, identitet og integration. Det betyder, at museet også indsamler materiale vedrørende blandingsægteskaber og materiale fra personer, der oplever et jødisk tilhørsforhold uden nødvendigvis at være medlem af en af de jødiske menigheder.

Redegør for den koordinering museet foretager med andre museer vedrørende indsamling (max ½ A4-side)

Museet rådgiver løbende museets givere vedrørende donationer og henviser til relevante museer og/eller arkiver, såfremt materialet ikke er relevant for Dansk Jødisk Museums samling. Museet har bl.a. henvist til Imperial War Museum i London, Yad Vashem i Jerusalem, Kunstindustrimuseet (i dag Designmuseum Danmark), Terezín Memorial samt Rigsarkivet og Det Kongelige Bibliotek. Museet henviser materialer, der primært belyser modstandskampen i Danmark under 2. Verdenskrig til Frihedsmuseet. I 2011 erhverver museet en komplet samling af danske vidnesbyrd til belysning af danske jødernes krigsoplevelser under Anden Verdenskrig fra The USC Shoa Foundation Institute, som for første gang vil blive stillet til rådighed for offentligheden i Danmark. Museet bliver et nationalt Visual History Arkive i samarbejde med Shoa Foundation.

Museets samling rummer materialer vedrørende jødisk liv i den danske provins, ligesom der findes materialer lokalt i andre museers samlinger, som typisk er indsamlet før etableringen af Dansk Jødisk Museum. Når lokale museer ønsker at arbejde med den lokale jødiske kulturarv, stiller museet sin samling og viden til rådighed. Museets direktør og inspektør

har bl.a. holdt møder med Faaborgs Kulturhistoriske Museer, Horsens Museum, Vestfyens Museer, Odense Bys Museer, Næstved Museum, Randers Kulturhistoriske Museum og Isenstein Samlingen i Korsør. Ved disse møder er forskellige former for samarbejde blevet drøftet, og vi har gensidigt udvekslet informationer om samlingsobjekter. Museet har dermed et godt kendskab til, hvad der findes lokalt, og er opmærksom på, at der ikke indsamles dubletter.

Museet samarbejder med Det Kongelige Bibliotek, hvor en tidligere leder af Judaistisk Afdeling indsamlede materialer til det kommende Dansk Jødisk Museum. Flere års oprydning er nu ved at finde sin afslutning, og der er indgået en aftale med biblioteket om fordelingen af disse materialer. Principperne for denne fordeling ser museet som grundlag for et frugtbart samlingsmæssigt samarbejde med Det Kongelige Bibliotek. Museet har endvidere indledt en dialog med Rigsarkivet med henblik på et samlingsmæssigt samarbejde og koordinering.

Strategidel med angivelse af årlige satsningsområder:

Hvordan ønsker museet at prioritere sin indsamling i den 4-årige planperiode? Angiv de enkelte satsningsområder (max 2 A4-sider)

Museet vil i planperioden afrunde projektet om danske jøders krigsoplevelser med en særudstilling. Den indsamling og registrering, der er forbundet med projektets dokumentation og indsamling, afsluttes i 2013.

I 2014 vil museet iværksætte et satsningsområde med fokus på indsamling af afbildninger af danske jøder. Indsamlingen har til formål at belyse integrationsmæssige spørgsmål og problemstillinger og styrke kildematerialet til belysning af dette ved en udvikling af museets billedsamling. Projektet vil styrke museets viden om forskellige jødiske selvpfattelser og identitetsmæssige ståsteder, sådan som disse er kommet til udtryk rent billedligt, samt de skiftende syn på minoriteten, som er kommet til udtryk i det omkringliggende samfunds afbildning af jøder. Satsningsområdet omfatter også indsamling af værker fra nulevende jødiske kunstnere og fotografer.

Hvordan forholder museets indsamlingsstrategi sig til den overordnede vision og strategien for de øvrige hovedopgaver? (max ½ A4-side)

Museets indsamlingsstrategi er nøje afstemt med museets overordnede vision og strategiplan. Museets formål og kulturhistoriske linje sikrer, at museets samling også kan dokumentere diversitet, integrationsprocesser og andre forhold ved dansk jødisk liv, der falder udenfor, hvad der kan opfattes som rigtigt jødisk ud fra en traditionel religiøs forståelse. Derfor har museet f.eks. et menukort fra en forlovelsesfest i en dansk jødisk familie, hvor der serveres hummer i mayonnaise til forret, hvad der ikke er kosher, dvs. tilladt ifølge de jødiske spiseregler.

Museet vægter bredden i det indsamlede materiale for at kunne skildre og dokumentere integrationsprocesser

og udviklingen i den jødiske minoritet i Danmark. Dette er et grundlæggende princip i museets projekt om danske jødernes krigsoplevelser 1943-1945, hvilket har ledt til helt ny viden og indsigt i bl.a. de mange gemte jødiske børn i Danmark, som overvejende var børn af blandingsægteskaber. Det vil fortsat være et bærende princip i arbejdet med at indsamle materialer vedrørende afbildninger af jøder i Danmark.

KONSERVERING OG BEVARING

Afsnittet om konservering og bevaring skal indeholde status og en 4-årig strategi. Status og aktuelle udfordringer:

Giv en overordnet status på samlingernes tilstand og redegør for aktuelle konserverings-/bevaringsrelaterede problemstillinger, der inkluderer såvel aktiv som præventiv konservering (max 2 A4-sider)

Museets samling rummer mere end 5.500 objekter, herunder genstande, fotos, arkivindhold, lyd- og videooptagelser m.m. Den altovervejende del af samlingens objekter vurderes til at være i en meget fin og stabil tilstand. Ved Bevaringscenter Næstveds besigtigelse af museet i oktober 2010 blev der udarbejdet en rapport med status over de bevaringsrelaterede problemstillinger på museet.

Overordnet endte den samlede risikovurdering for nærmagasinet i Galejhuset på 31 og den samlede risikovurdering for udstillingen på 36. Dette betyder, at nærmagasinet falder i kategorien normal museumspraksis (11-33), mens udstillingen falder i kategorien moderat prioritet (34-60). Præventiv konservering foretages ved enhver ny accession, og der er desuden foretaget præventiv konservering for hele registreringsefterslæbet. Museet vurderer altid nøje, om de objekter, museet får tilbudt, er i en sådan stand, at de kan indgå i museets samling. Den præventive konservering indebærer f.eks. fjernelse af metalclips og/eller anden skadelig emballage samt indpakning af objekter i syrefri emballage. Nedfrysning foretages for de objekter, som kan tåle dette, med henblik på udryddelse af eventuelle skadedyr inden opbevaring på magasin. Der er opsat temperatur- og fugtighedsmålere på museets magasiner, samt insektfælder. Temperaturen på nærmagasinet i Galejhuset er meget stabil, og der har endnu ikke været konstateret ét eneste insekt på nærmagasinet. Fjernmagasinet i Næstved drives af Næstved Museum, som tilsvarende står for overvågning af temperatur, luftfugtighed m.m. på dette magasin.

Beskriv kort museets magasiner og vurder den bygningsmæssige tilstand. Redegør for eventuelle nedbrydningsfaktorer, der kan gøre sig gældende overfor samlingerne (max 2 A4-sider)

Museet har eget nærmagasin i Galejhuset. Desuden har museet lejet sig ind på Næstved Museums magasin. Endelig har museet lejet magasinplads hos Roskilde Museum.

Redegør for den koordinering museet foretager med andre museer vedrørende konservering og bevaring (max ½ A4-side)

Dansk Jødisk Museum har i en lang årrække samarbejdet med Designmuseum Danmark, Rosenborg-samlingen, Den Hirschsprungske Samling og Teatermuseet om en fælles

løsning på yderligere magasinplads. Flyttefirmaet WINDUM har i 2010 etableret et magasin i Hillerød til Kunstindustrimuseet. Museet undersøger nu muligheden for sammen med Den Hirschsprungske Samling, Rosenborgsamlingen og eventuelt andre museer at etablere en tilbygning i Hillerød med henblik på yderligere magasinplads.

Strategidel med angivelse af årlige satsningsområder:

Udpeg de vigtigste indsatsområder og angiv, hvorledes museet vil prioritere i den kommende planperiode. Beskriv i denne sammenhæng hvilke dele af samlingen museet vil gennemgå med henblik på eventuel konservering og kassation (max 2 A4-sider)

Efter udarbejdelsen af besigtigelsesrapporten fra Bevaringscenter Næstved i oktober 2010 er museets kunstsamling flyttet fra det lille nærmagasin til nye malerireoler på fjernmagasin i Næstved. Ifølge besigtigelsesrapporten fra 2010 kan nærmagasinet derfor påregne at få en fortjent topkarakter i den kommende besigtigelsesrapport for 2011. Hvad angår udstillingen, vil anbefalingerne i rapporten fra 2010 ligge til grund for den fremadrettede aktive konserveringsindsats. Det vigtigste satsningsområde er således at tage hånd om de bevaringsmæssige anmærkninger, der knytter sig til udstillingsmiljøet på museet.

Hertil kommer, at museet vil prioritere konservering af en række udvalgte genstande, som ønskes udstillet i museets kommende særudstilling om danske jøders krigsoplevelser. Bevaringscenter Næstved er allerede i færd med at konservere et silkemaleri, som er et eksempel på et sådan objekt.

Hvad angår prioriteringen af den aktive konserveringsindsats i forhold til den ikke-udstillede del af samlingen, har museet siden 2006 foretaget en simpel bevaringsmæssig vurdering af hvert enkelt objekt i forbindelse med registrering. Hvert objekt er blevet vurderet på en skala fra A til D, hvor A betegner et objekt, som er i så fin og stabil tilstand, at det er umiddelbart udstillingseget, mens D betegner et objekt, som har flere skader og bør tilses af en konservator inden eventuel udstilling. I Regin noteres et C eller D under konservering ud for de objekter, som vurderes at have én eller flere skader. På denne måde kan museet via søgninger i Regin hurtigt identificere de mest konserveringskrævende objekter i museets samling. Denne liste vil være et vigtigt værktøj med henblik på at målrette og prioritere midlerne til aktiv konservering i de kommende fire år.

De dele af samlingen, som endnu ikke er registreret i Regin, vil blive vurderet i takt med registreringen. Endvidere vil museet løbende foretage stikprøver blandt de allerede registrerede objekter for at sikre, at deres bevaringsmæssige tilstand fortsat er stabil.

Hvordan forholder museets planer vedr. konservering og bevaring sig til den overordnede vision og strategien for de øvrige hovedopgaver? (max ½ A4-side)

Med henblik på at sikre en langsigtet bevaringsstrategi vil museet i de kommende fire år særligt prioritere at tage hånd om de bevaringsmæssige anmærkninger, som knytter sig til

udstillingsmiljøet på museet og de objekter, som i særlig grad trænger til stabilisering.

Foruden disse prioriteringer vil museet i perioden 2011-2013 særligt prioritere en præventiv og aktiv konservering af materialer, der relaterer sig til danske jøders oplevelser under Anden Verdenskrig. I 2014 vil museet på lignende vis særligt prioritere konservering af materialer, som vedrører afbildning af jøder i Danmark. Disse satsningsområder skal ses i direkte forlængelse af de prioriteringer, som museet vil foretage på indsamlings-, forsknings- og formidlingsområdet i samme tidsrum. Der er således en høj grad af sammenhæng mellem museets visioner og strategier på bevaringsområdet og de øvrige hovedopgaver.

REGISTRERING

Afsnittet om registrering skal indeholde status og en 4-årig strategi.

Status og aktuelle udfordringer:

Redegør for museets aktuelle registreringspraksis og -system (max ½ A4-side)

Museet registrerer i Regin Kulturhistorie og Regin Kunst. Museets registreringspraksis sker med udgangspunkt i de dokumentationsstandarder, som Kulturarvsstyrelsen anviser, og er mere detaljeret beskrevet i museets egne registreringsmanualer. I Regin Kunst registrerer museet kunstmalerier, som er fremstillet af kunstnere, der findes i Weilbachs Kunstnerleksikon eller er oprettet i Kunstindeks Danmark. Hertil kommer kunstmalerier udført af kunstnere, som er opført i Getty Union List of Artist Names (ULAN). Alle øvrige samlingsobjekter registreres i Regin Kulturhistorie.

Dansk Jødisk Museum arbejder løbende med at udvikle sin registreringspraksis. Det er ikke uden udfordringer i forhold til stedregistranten at etablere en faglig korrekt registrering af museets samling. Museet har med velvilje fra Kulturarvsstyrelsen fået gennemført oprettelsen af selvstændige kategorier for jødiske højtider samt fået selvstændiggjort kategorierne flugt, ind- og udvandring i stedregistranten. Hertil kommer, at museet tilrettelægger sin indsamling ud fra undersøgelsessager, der i princippet længe kan stå åbne som f.eks. undersøgelsessagen I Hitlertidens Skygge. Museet forventer løbende tilgang af relevante samlingsobjekter til denne sag, også efter afslutningen af satsningsområdet omkring danske jøders krigsoplevelser i 2013.

Angiv status på handleplanen for indberetning til de centrale kulturarvsregistre KID og Museernes Samlinger (indsendt til Kulturarvsstyrelsen sommer 2008 og maj 2009) (max ½ A4-side)

Museet har ikke indsendt handleplaner for indberetning til de centrale kulturarvsregistre i 2008 og 2009, idet museet først er blevet statsanerkendt pr. 1. januar 2011. Museet har i skrivende stund publiceret 133 kunstmalerier i Kunst Indeks Danmark (KID) og 164 museumssager i Museernes Samlinger.

Strategidel med angivelse af årlige satsningsområder:

Udpeg særlige indsatsområder (for eksempel OCR-scanninger, overgang til nyt registreringssystem m.m.) og angiv, hvorledes museet vil prioritere i den kommende planperiode (max 1 A4-side)

Museet vil i perioden frem til 2013 først og fremmest prioritere en færdigregistrering af det eksisterende registreringsefterslæb.

Museets projekt om danske jøders krigsoplevelser løber frem til 2013, og her kan stadig forventes nytilkomne materialer, som museet vil prioritere at få registreret i takt med accessionen.

Hertil kommer en nærmere gennemgang af de nytilkomne materialer, som overføres fra Det Kongelige Bibliotek i løbet af 2011, med henblik på sortering og fremtidig registrering. De fordelingsprincipper, som museet har aftalt med Det Kongelige Bibliotek, vil blive videreført i en permanent aftale, ligesom museet vil gå videre med udarbejdelse af et fremtidigt samlingsmæssigt samarbejde med dertil hørende fordelingsprincipper med Rigsarkivet.

I 2014 vil museet i særlig grad prioritere registrering af de forskellige afbildninger af jøder, som vil blive indsamlet som et led i museets satsningsområde herom.

Endelig vil museet i planperioden arbejde videre med sit behov for at få præciseret kategorier i stedregistranten. Et sådant behov oplever museet f.eks. i forbindelse med registrering af objekter, der belyser fordomme og stereotypisering, herunder antisemitisme, og objekter, der relaterer sig til politisk diskrimination, forfølgelse og ophold i koncentrationslejr. Museet vil i planperioden fremsende ændringsforslag til Kulturarvsstyrelsen, og det vil afhænge af sagsbehandlingen her, hvad der årligt kan gennemføres.

FORSKNING

Afsnittet om forskning skal indeholde en status og en 4-årig strategi.

Status og aktuelle udfordringer:

Hvad er status for museets forskningsmæssige dækning af ansvarsområdet? (max 2 A4-sider)

Dansk Jødisk Museum lægger vægt på en tæt sammenhæng mellem museets indsamling, forskning og formidling. Museet har en række undersøgelsessager, hvorunder der foretages aktiv indsamling af genstande og kildemateriale til belysning af centrale problemstillinger under museets ansvarsområde.

I Hitlertidens skygge

Museet har siden 2007 valgt at sætte fokus på undersøgelsessagen: I Hitlertidens Skygge . Det er sidste udkald for at indsamle vidnesbyrd og effekter, mens de sidste vidner, der har oplevet krigen, endnu lever.

På baggrund af sin indsamlingsmæssige praksis har museet demonstreret en helt ny type forskning i museets forsknings- og dokumentationsprojekt Danske jøders krigsoplevelser 1943-1945 . Ikke før er jødeforfølgelsen i oktober 1943 foldet ud som et anliggende, der berørte alle af jødisk familie, samt personer, der var relateret til jødiske familier ved ægteskab. Ikke før er det blevet opdaget, at der var

mindst 140 børn af jødisk familie gemt i Danmark efter oktober 1943. Ikke før er eksiltiden i Sverige blevet undersøgt og beskrevet ud fra de berørte flygtninges vinkel. Og for første gang dokumenteres vilkårene for de danske jøders hjemkomst i 1945 og forfølgelsens store og langsigtede konsekvenser. Projektet har allerede produceret ny forskning og erkendelse og styrket museets samling og formidling vedrørende projektets emne.

Det indsamlede materiale er unikke kilder, som ikke indsamles nationalt eller systematisk noget andet sted. Desuden er materialet enestående i international sammenhæng. Projektet gør det muligt at udfylde et kultur- og mentalitetshistorisk hul i Danmarkshistorien: belysningen af de danske jøders liv og vilkår under og efter Anden Verdenskrig og den erindringskulturelle og erindringspolitiske udvikling efter krigens afslutning.

Første resultat af forskningsprojektet er bogen Ikke noget at tale om. Danske jøders krigsoplevelser 1943-45, som udkom i oktober 2010. Bogen blev indstillet til prisen Årets historiske bog 2010 og blev overordentlig godt anmeldt og modtaget af den danske presse. Bogen er endvidere udgivet i en engelsk version i sensommeren 2011. Projektet forfølger museets praksis med at belyse alle med et jødisk tilhørsforhold, og publikationen skildrer den rådende diversitet og integration, som den også kom til udtryk i eksiltiden i Sverige og i tiden efter krigen.

Museet har desuden konsolideret sin rolle som forskningsfacilitator på området gennem afholdelse af forskningsseminar og udgivelse af en forskningsantologi med bidrag fra museets faglige personale og fra relevante forskere i ind- og udland. Se nedenfor.

Hvordan løfter museet sin forskningsopgave? Redegør for lokale, nationale og internationale samarbejdsrelationer og partnerskaber museet har indgået i forbindelse med museets forskning (max 1 A4-side)

Foruden museets egne forskningsprojekter og publikationer fungerer museet som et videnscenter, der løbende faciliterer besøg af forskere og studerende fra både ind- og udland, som kommer for at forske i museets samling eller for at konsultere museets viden og bibliotek. Den forskningsmediering som sker med udgangspunkt i samlingen, bidrager yderligere til at skabe samarbejdsrelationer og partnerskaber inden for forskningsverdenen.

I 2011 har museet udgivet forskningsantologien Dansk jødisk historie i Anden Verdenskrigs epoke. En antologi med bidrag af forskere fra Københavns Universitet, Roskilde Universitet, Aarhus Universitet, Det åbne Universitet i Israel, Uppsala Universitet i Sverige og Technische Universität Berlin i Tyskland. Antologien er redigeret af museets medarbejdere og indeholder bl.a. en introduktion skrevet af projektleder, ph.d. Sofie Lene Bak og en artikel om Dansk Jødisk Museums samling af museumsinspektør Bjarke Følner.

Museets medarbejdere fungerer som konsulenter for

Københavns Kommune og Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) samt for andre museer og for uddannelsessektoren. Museets direktør er medlem af aftagerpanelet ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet. Museets medarbejdere indgår desuden i relevante nationale og internationale forskermiljøer som anmeldere og peer-reviewere ved danske og udenlandske tidsskrifter, ved gæsteforelæsninger og ved deltagelse i konferencer og seminarer senest ved en konference på Senter for Studier av Holocaust og Livssynsminoriteter i Oslo arrangeret af Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research.

Dansk Jødisk Museums medarbejdere deltager i forskernetværket Konfrontation, kollaboration og flugt i Europa 1933-1955, forskernetværk om Holocaust og Folkedrab på Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) og det tværfaglige svenske netværk Judarna i Sverige en minoritets historia (Hugo Valentin Centeret, Uppsala Universitet).

Strategidel med angivelse af årlige satsningsområder:

Angiv de forskningsmæssige satsningsområder museets ønsker at forfølge i den kommende 4-årige periode, og markér årlige satsningsområder. (max 2 A4-sider)

Museet ønsker i den kommende 4-årige periode at forfølge to forskningsmæssige satsningsområder:

- 1) Danske jøders krigsoplevelser 1943-1945
- 2) Jødisk selvaufbildning og afbildning af jøder. Integrationsprocesser og fordomsstrukturer.

Ad 1. Satsningsområde i 2011, 2012 og 2013.

Danske jøders krigsoplevelser 1943-1945

Indsamlingen og udforskningen af de danske jøders vilkår under og efter Anden Verdenskrig fortsætter. Fokus vil bl.a. være på sammensætningen af det dansk jødiske flygtningesamfund under eksilet i Sverige, på antisemitisme i Danmark samt på hjemkomsten og udviklingen i de første efterkrigsår. Desuden arbejdes der under projektet med erindringskulturelle problemstillinger, og særligt udforskningen af tavsheden som fænomen i private såvel som offentlige sammenhænge.

Museet er p.t. i færd med at etablere et samarbejde med DIIS vedrørende DIIS oprettelse af en database baseret på de forhørsrapporter, som blev optaget i Sverige ved de dansk jødiske flygtninges ankomst i tiden omkring oktober 1943. Projektet ledes og finansieres af DIIS, mens Dansk Jødisk Museum bidrager med faglig konsulentbistand ved projektleder, ph.d. Sofie Lene Bak og museumsinspektør Bjarke Følner. Såfremt DIIS opnår finansiering af projektet, vil museet foruden konsulentbistand også stå for udarbejdelsen af en artikel om databasens perspektiver og forskningspotentiale.

Ad 2. Satsningsområde i 2014 og flere år frem.

Integrationsprocesser og fordomsstrukturer set gennem afbildning af jøder

I 2014 planlægger museet at igangsætte et nyt flerårigt satsningsområde med fokus på afbildninger af jøder i Danmark i et internationalt perspektiv.

Projektet har til formål at problematisere og undersøge, hvad afbildninger af jøder kan fortælle om integration og sameksistens både inden for minoriteten og i forhold til det omgivende samfund. Projektet indebærer selvstændig indsamling og forskning samt en større indsats for at kortlægge, hvad der findes af relevante billeder på andre museer, og hvad der findes af relevant forskning på området, både i Danmark og internationalt.

I foråret 2014 indledes projektet med et forskningsseminar om jødisk integration i Danmark med komparativt udblik til Europa og til andre minoriteter. Formålet med seminaret er at styrke museets netværk til relevante forskere på området og få relevant inspiration i forhold til videreudviklingen af museets satsningsområde. Museet vil selv bidrage med ny viden på feltet og tillige invitere relevante forskere fra ind- og udland, således at der skabes grobund for nye komparative perspektiver inden for forskningen i dansk jødisk integrationshistorie. Det er et selvstændigt mål med konferencen, at oplæggene inddrager eksempler fra forskellige dele af Danmark og fra forskellige perioder i Danmarkshistorien. Museet planlægger at udgive bidragene fra forskningsseminaret i en antologi i 2015.

Hvordan forholder museets forskningsstrategi sig til den overordnede vision og strategien for de øvrige hovedopgaver? (max ½ A4-side)

Museets forskning er i nøje overensstemmelse med museets overordnede vision og strategi. Forskningen tager udgangspunkt i undersøgelsessager og dermed i museets aktive indsamlingsstrategi. Museets samling er enestående og genstand for voksende interesse fra studerende og forskere nationalt såvel som internationalt. Museets medarbejdere har særlige kompetencer og forudsætninger for arbejdet med museets forskningsmæssige problemstillinger. Den forskningsmæssige profil og metode er en vigtig forudsætning for museets vision om at fungere som det førende og uafhængige videnscenter inden for museets ansvarsområde.

FORMIDLING

Afsnittet om formidling skal indeholde en status og en 4-årig strategi.

Status og aktuelle udfordringer:

Hvad er status for museets formidlingsmæssige dækning af ansvarsområdet (max 2 A4-sider)

Dansk Jødisk Museums formidling lægger sig i forlængelse af museets overordnede formål og strategi og museets rolle som oplysende og informerende. Formidlingen omfatter tre formidlingsflader, som løbende udvikles: Formidling i og uden for museet, formidling i publikationer og formidling på virtuelle platforme. Langt hovedparten af museets formidling foregår på både dansk og engelsk.

Formidling i og omkring museet

Det centrale omdrejningspunkt for formidlingen i museet er udstillingen Rum og Rummelighed.

Udstillingen er en bred kulturhistorisk fortælling om jødisk liv i Danmark gennem 400 år og præsenterer en udvalgt del af museets egen samling. Udstillingen er tematisk opbygget og er blevet til i tæt dialog med Daniel Libeskind's museumsarkitektur. Libeskind's indretning af museet og hans Mitzvah koncept er i sig selv en fortælling om redningen af de danske jøder i oktober 1943 og om fredelig sameksistens. Arkitekturen er således ikke æstetisk isoleret fra museets emne, men en integreret del af fortællingen om dansk jødisk kulturhistorie. Ingen andre jødiske museer har den samme naturlige herkomst til at formidle det ganske særlige ved den danske fortælling. Museet lægger meget stor vægt på altid at demonstrere den diversitet, der kendetegner det jødiske miljø også i Danmark. I alle udstillingens temaer demonstreres den rådende diversitet, som gør det meget vanskeligt at tale om jøder som en ensartet og homogen gruppe. Formålet med dette fokus er dels at modvirke fordomme om jøder, dels handler diversiteten også om integration.

Formidlingen i museet omfatter rundvisninger, særarrangementer og temaarrangementer for private grupper og uddannelsessøgende, foredragsvirksomhed, salg af relevante publikationer i museumsbutikken, deltagelse i historiske festivaler etc. Udstillingen er tilrettelagt, så den åbner for flere vinkler til stofområdet, og museet har i forlængelse heraf tilrettelagt en serie skræddersyede tilbud til uddannelsessektoren i form af særomvisninger suppleret med relevante film m.m.

Museets rolle er informerende og oplysende. Udstillingens succeskriterium er at gøre publikum nysgerrige efter at vide mere, og museet tilbyder på websiten www.jewmus.dk publikum muligheder for yderligere information og fordybelse. Desuden tilbyder museet sine egne og andre relevante publikationer til salg i museumsbutikken.

Siden åbningen har museet haft 155.000 gæster både i åbningstiden og på omvisninger udenfor åbningstiden. Museets publikumsundersøgelse, der forløb over hele året 2007, viste, at 42 % af museets publikum var turister fra 43 forskellige lande, herunder især fra USA.

Museets formidling uden for museet omfatter guidede ture på Danmarks jødiske begravelsespladser og andre sights af relevans for dansk jødisk kulturhistorie, herunder også besøg ved monumenter og mindesmærker. Museet har guidede ture i det jødiske København, "i flugtens fodspor", og på Mosaik Nordre Begravelsesplads i Møllegade på Nørrebro samt Mosaik Vestre Begravelsesplads ved Vestre Kirkegård. Supplerende tilbyder museet guidede ture og foredrag om samme. Museet har et tæt samarbejde med Københavns Folkeuniversitet om forelæsningsrækker og udvikling af nye tilbud. Museets medarbejdere fungerer desuden som gæsteforelæsere i en lang række sammenhænge både i ind- og udland.

Formidling i publikationer

Museet forlagsvirksomhed er en anden vigtig del af formidlingsfladen. Siden åbningen i 2004 har museet udgivet følgende publikationer:

Henrik Sten Møller (red.): Dansk Jødisk Museum og Daniel Libeskind (2004)

Fem temahæfter - om hvert af de 5 temaer i udstillingen:

Ankomster , Ståsteder , Mitzvah , Traditioner og Forjættede lande (2004)

Fem temahæfter vedr. jødedom og jødiske ritualer af Esther Edelsten:

En dråbe jødedom , Sabbat , Jødiske spiselove , Jødiske helligdage og Synagogen (2004)

I spejlet ser man sin bedste ven og andre jødiske ordsprog på jiddish og dansk. Udvalg og oversættelse ved Eva Hvidt (2008)

Bjarke Følner: A safe haven. Exile in Sweden 1943-1945 / 1945-1943, Exhibition at the Van Leer Jerusalem Institute (2008)

Sofie Lene Bak med efterskrift af Bjarke Følner: Ikke noget at tale om. Danske jøders krigsoplevelser 1943-1945 (2010)

Sofie Lene Bak, Pia Andersen Høg, Bjarke Følner og Janne Laursen (red.): Dansk jødisk historie i 2. Verdenskrigs epoke. En antologi (2011)

Sofie Lene Bak with an afterword by Bjarke Følner: Nothing to speak of. Wartime experiences of the Danish Jews 1943 1945. (2011)

Formidling på virtuelle platforme

Museets website besøges i stort tal af både danske og internationale internetbrugere og udgør en vigtig formidlingsflade. Det er vigtigt for museet at nå ud til brugere, både i det danske og internationale publikum, der ikke selv har mulighed for at besøge museet. Museet har derfor vægtet at udvikle et nyt website, der giver museet langt bedre muligheder for at vise fotos, lydclip og filmsekvenser på websitet. Samtidig vil det nye website gøre museet mere synligt i søgemaskiner som f.eks. Google, idet det nuværende website viser tekst som billeder, hvorfor Google ikke kan fritekstsøge på sitet. Det eksisterende website har ikke desto mindre siden åbningen været besøgt af 450.000 gæster.

Websiteformidlingen spænder vidt og formidler museets samling, museets forskning og forskningsfacilitering, museets undervisningstilbud og undervisningsmaterialer, løbende arrangementer og nyheder, museets organisation, museumsbutikken og pressematerialer m.m. Især uddannelsessektoren skal tænkes ind i museets ny website; det gælder både folkeskolen og højere læreanstalter. Særlige arbejdsmaterialer skal udvikles i overensstemmelse med den efterspørgsel, museet har erfaret i samarbejdet med de mange besøg fra

uddannelsessektoren, museet allerede har haft.

Museet modtager dagligt forespørgsler via info-mailen på hjemmesiden fra ind- og udland, og der er løbende tilmeldinger til museets digitale nyhedsbrev, som i dag har 955 abonnenter. Museet formidler også løbende nyheder på den virtuelle formidlingsplatform Facebook.

Museet har i 2010 investeret i en række nye touch-skærme til museets udstilling. Skærmene er forbundet til museets it-netværk og styres af det samme CMS-system som museets nye website. På denne måde er hver skærm i og for sig et website i sig selv. Dette gør det nemt at redigere i skærmens indhold og giver mulighed for at videreudvikle og målrette skærmens indhold til fremtidige særrangementer og nye udstillinger. Samtidig vil indholdet på skærmene blive gjort tilgængeligt på det nye website. På denne måde hænger museets virtuelle formidling på internettet og i selve udstillingen nært sammen.

Museets ny website lanceres ultimo 2011 og vil i høj grad til at begynde med have materiale fra den eksisterende website. Websiten udvikles løbende.

Hvordan løfter museet sin formidlingsopgave? Redegør for lokale, nationale og internationale samarbejdsrelationer og partnerskaber museet har indgået i forbindelse med museets formidling (max 1 A4-side)

Museets rolle er oplysende og uddannende, og museet har dermed en udadvendt forpligtelse mod det omgivende samfund. Museet lægger derfor vægt på at nå ud til uddannelsessektoren og til et bredt publikum nationalt såvel som internationalt. Museet skal være en central aktør og samarbejdspartner i forhold til uddannelsessektoren i bredeste forstand. Museet spiller i kraft af sin arkitektur, forskning og kulturhistoriske linje en voksende rolle i forhold til uddannelsesinstitutionerne. Det er museets vision at udvikle og styrke denne rolle og øge uddannelsessektorens adgang til og benyttelse af museet.

Det er ligeledes vigtigt for museet at holde det jødiske miljø orienteret om museet, dets aktiviteter og udvikling. Der findes imidlertid ikke noget fælles organ for danske jøder. Blandt de eksisterende medier er Det Mosaiske Troessamfunds blad Jødisk Orientering og samfundets website, der når ud til denne menigheds medlemmer, samt et nyhedsbrev for den jødiske reformmenighed Shir Hatzafo. Det er en udfordring for museet at skulle balancere i forhold til både det jødiske miljø og det omgivende samfund, idet informationsbehovet er stort begge steder.

Museet har indgået en lang række samarbejdsrelationer og partnerskaber i forbindelse med museets formidling. Lokalt har museet fra starten deltaget aktivt i Slotsholmssamarbejdet, som er et formidlingssamarbejde mellem museerne og kulturinstitutionerne på Slotsholmen i København. Museet har i flere år deltaget i MIKs fælles markedsføring af museerne i Københavnsområdet og deltager i Golden Days Festivalen. Ligeledes har museet ved flere lejligheder deltaget i Copenhagen Jazz Festival. Endvidere har museet indgået et

samarbejde med Det Mosaiske Troessamfund omkring formidling af de jødiske begravelsespladser i København og omkring løbende orientering om museet i menighedens blad Jødisk Orientering.

Museet indgår i samarbejder med andre museer omkring konkrete formidlingsprojekter. Under Golden Days Festivalen 2011 har museet eksempelvis indgået et arrangements- og billettsamarbejde med Den Hirschsprungsske Samling.

På nationalt plan har museet bl.a. deltaget med arrangementer på Historiens Dag og indgået en række formidlingssamarbejder med Afdeling for Holocaust- og Folkedrabsstudier under Dansk Institut for Internationale Studier, særligt i forbindelse med markeringen af den årlige Auschwitz Dag. Museet har endvidere undersøgt mulighederne for samarbejder med en lang række lokalmuseer i Danmark vedrørende formidlingen af den lokale jødiske kulturarv. Museet vil i planperioden arbejde videre med dette.

På internationalt plan har museet nære samarbejdsrelationer til de øvrige jødiske museer i Europa gennem deltagelse i Association of European Jewish Museums. Museet deltager hvert år i den årlige konference og har i flere tilfælde udlånt samlingsgenstande til meget velbesøgte udstillinger på Jüdisches Museum Berlin. Museet har endvidere gode samarbejdsrelationer med blandt andet Yad Vashem, United States Holocaust Memorial Museum, Van Leer Jerusalem Institute samt Jewish Historical Society of Greater Washington.

Strategidokument med angivelse af årlige satsningsområder:

Angiv de formidlingsmæssige satsningsområder museets ønsker at forfølge i den kommende 4-årige periode og markér årlige satsningsområder. (max 2 A4-sider)

I 2010 har museet udgivet Ikke noget at tale om. Danske jødernes krigsoplevelser 1943-1945 af Sofie Lene Bak med efterskrift af Bjarke Følner. Bogen publiceres på engelsk i 2011. Bogen markedsføres især i USA, England og Israel. En international distributør skal stå for distribution og salg internationalt. Bogen sælges desuden i museumsbutikken.

I 2011 lancerer museet det første trin af sin ny website, hvor trin 2 lanceres 2012, og trin 3 i 2013. I 2011 publiceres endvidere en guide til de indsamlede materialer i undersøgelsessagen I Hitler-Tidens skygge .

Museet planlægger sin første særudstilling til oktober 2013 baseret på museets projekt om danske jødernes krigsoplevelser og de mange indsamlede materialer herunder. Efter endt særudstilling opsættes den gamle udstilling justeret med nye materialer indsamlet til museet efter 2004. Arbejdet med særudstillingen og justeringen af museets permanente udstilling vil sætte sit præg på hele planperioden.

Museet vil udvikle sin skoletjeneste i relation til særudstillingen om danske jødernes krigsoplevelser. Undervisningsmaterialer udvikles sideløbende med udviklingen af museets nye website og tilrettelægges

således, at de kan anvendes uafhængigt af særudstillingen med vægt på interaktivitet og løbende opdatering og videreudvikling. Der er voksende og konkret efterspørgsel på undervisningsmaterialer og besøgsplaner tilrettelagt særligt for folkeskolen og ungdomsuddannelserne. Historien om oktober 1943 er en del af undervisningsministeriets historiekanon for folkeskolen. Faget Kristendomskundskab / livsoplysning / medborgerskab (KLM) på lærerseminarierne har desuden afstedkommet en stærkt stigende efterspørgsel på tilbud, der kombinerer perspektiver og indsigt i integrations- og identitetsaspekter. Den type tilbud ønsker museet at forstærke og videreudvikle også til de gymnasiale uddannelser.

I planperioden arbejder museet videre på at muliggøre særudstillingsfaciliteter i museets naboareal. Det Kongelige Bibliotek har allerede haft et sonderende projekt med henblik på arealets muligheder og tekniske implikationer ved at skulle benytte det til særudstillingsareal.

Hvordan forholder museets formidlingsstrategi sig til den overordnede vision og strategien for de øvrige hovedopgaver (max ½ A4-sider)

Museets formidlingsstrategi er i nøje overensstemmelse med den overordnede vision og strategi for museet. Museet tilstræber, at forskning, indsamling og formidling er i en indbyrdes tæt dialog, således at der er en klar sammenhæng mellem disse grundpiller i museets arbejde. Dette optimerer udbyttet af de ressourcer, museet har til rådighed, og understøtter museets kulturhistoriske linje.